

धनगर समाजाच्या विद्यार्थ्यांना शहरांतील
इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये
शिक्षण देण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन

विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : धइशाप्र २०१९/प्र.क्र.७२/शिक्षण
मंत्रालय, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मादाम कामा मार्ग, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ४ सप्टेंबर, २०१९

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शहरांतील इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित शाळेमध्ये शिक्षण देण्यासाठी आदिवासी विकास विभागाने दि. २८ ऑगस्ट, २००९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये योजना कार्यान्वित केली आहे. धनगर समाजाच्या आरक्षणाच्या मागणीसंदर्भात मा. मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली मा. मंत्रीमंडळ उपसमितीची बैठक दि. २ मार्च, २०१९ रोजी संपन्न झाली. सदर बैठक आदिवासी विकास विभागाच्या योजना धनगर समाजासाठी लागू करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. तदनुषंगाने दि. ३० जुलै, २०१९ रोजी संपन्न झालेल्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत आदिवासीच्या धर्तीवर १३ योजना राबविण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. मा.मंत्रीमंडळाने मान्यता दिलेल्या १३ योजनांपैकी विभागाने सादर केलेल्या मंत्रीमंडळ टिप्पणीतील परिच्छेद क्रमांक ४ मधील योजना क्र. ३ नुसार धनगर समाजाच्या उच्च शिक्षणाच्या अभ्यासक्रमांसाठी इंग्रजी माध्यमाचा वापर होत असल्यामुळे धनगर समाजाच्या विद्यार्थ्यांनी उच्च शिक्षणात मागे पडू नयेत, तसेच उच्च शिक्षणाच्या बदलत्या परिस्थितीशी त्यांना जुळवून घेणे शक्य व्हावे यासाठी या समाजाच्या विद्यार्थ्यांना शहरांतील इंग्रजी माध्यमांच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

धनगर समाजाच्या अंदाजे ५,५०० विद्यार्थ्यांना दरवर्षी जवळच्या शहरांतील इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये इयत्ता पहिली पासून इयत्ता बारावी पर्यंत शिक्षण देण्यास शासन मान्यता देत आहे. त्यासाठी सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील गावांमध्ये इयत्ता पहिली ते बारावी मध्ये प्रवेश घेतलेल्या / घेऊ इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांची जाहीर सूचनेद्वारे माहिती मागवावी. विद्यार्थ्यांच्या पालकांना प्रस्तुत योजनेचा हेतू व फलनिष्पत्तीबाबत माहिती देण्यात यावी. तसेच प्रत्येक शासकीय / अनुदानित शाळांच्या पातळीवर, प्रस्तुत योजनेचा लाभ घेऊ इच्छिणाऱ्या मुलांची यादी, प्रवेश अर्ज व पालकांचे संमती पत्र सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांनी घ्यावेत. तदनंतर प्रत्येक सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांनी किमान १०० विद्यार्थ्यांची निवड करावी व निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांना जवळच्या शहरांतील इंग्रजी माध्यमाच्या निवासी शाळेत सन २०१९-२० या चालू शैक्षणिक वर्षापासून प्रवेश मिळवून देण्याबाबत आवश्यक ती सर्व कार्यवाही पार पाडावी.

२. सदर शासन निर्णयातील तरतूदी विचारात घेवून त्या त्या जिल्हातील सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या शाळांच्या प्रस्तावांची छाननी करून स्वयंस्पष्ट शिफारशीसह जिल्हातील शाळांचे प्रस्ताव संचालक विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण संचालनालय, पुणे यांच्याकडे अग्रेषित करण्यासाठी खालीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय समिती स्थापन करण्यात येत आहे.

१) जिल्हाधिकारी -	अध्यक्ष.
२) सहाय्यक आयुक्त, सामाजिक न्याय विभाग-	सदस्य सचिव
३) कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग -	सदस्य.
४) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक)	सदस्य
५) शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हापरिषद-	सदस्य

३. वरील योजनेच्या अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे राहतील - :

- (१) सदर योजनेचा लाभ घेऊ इच्छिणारा विद्यार्थी धनगर समाजाचा असावा.
- (२) विद्यार्थ्याच्या पालकाने विद्यार्थ्याच्या नावे सक्षम अधिकाऱ्याने दिलेल्या धनगर समाजाच्या दाखल्याची साक्षांकित प्रत सादर करावी. सदर प्रतीची मूळ प्रमाणपत्रासोबत तपासणी करण्यात यावी व ती प्रत बरोबर असल्याची खात्री करून घेण्यात यावी.
- (३) जर विद्यार्थी दारिद्र्यरेषेखालील असेल तर त्यासंबंधीच्या यादीतील अनुक्रमांक नमूद करण्यात यावा.
- (४) या योजनेचा लाभ घेऊ इच्छिणाऱ्या मुलांच्या पालकाच्या कुटुंबांची वार्षिक उत्पन्नाची कमाल मर्यादा रु.१.०० लाख इतकी राहील.
- (५) इंग्रजी माध्यमाच्या शाळांमध्ये धनगर समाजाच्या विद्यार्थ्यांची स्वतंत्र तुकडी न करता त्यांना इतर मुलांसोबत एकत्रित शिक्षण देण्यात यावे.
- (६) निवासी शाळेत राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांना वर्षातून दोनदा पालकांना भेटण्यासाठी स्वग्रामी जाण्याकरिता प्रवास खर्च देण्यात यावा. तसेच वर्षातून दोनदा पालकांना आपल्या पाल्यांना शाळेत येऊन भेटण्याकरिता प्रवास खर्च देण्यात यावा. सदर प्रवास खर्च अदा करण्याची जबाबदारी संबंधित सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांची राहील.
- (७) विद्यार्थ्यांच्या निवासाची व्यवस्था वेगवेगळी न करता इतर मुलांसोबत एकत्रित करण्यात यावी.

४. विधवा / घटस्फोटीत / निराधार / परित्यक्ता व दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबातील धनगर समाजाच्या विद्यार्थ्यांची प्राधान्याने निवड करून त्यांना नामांकित शाळांमध्ये प्रवेश मिळवून देण्यात यावा.

५. नामांकित शाळांची यादी तयार करण्यासाठी शाळेची स्थापना कधी झाली, शाळेत देण्यात येणाऱ्या सोयी-सुविधा, शाळांचे मागील तीन वर्षांचे निकाल तसेच त्यांचे मागील ३ वर्षांचे बँक स्टेटमेंट, शाळांमध्ये अभ्यासक्रमव्यतिरिक्त शिकविण्यात येणाऱ्या इतर बाबी, मागील ३ वर्षांचे लेखा परिक्षण अहवाल, शालेय शिक्षण पूर्ण केल्यानंतर त्या शाळेतील विद्यार्थ्यांनी केलेली प्रगती अथवा घेतलेले व्यावसायिक शिक्षण इ. बाबींची माहिती विचारात घेवून जिल्हास्तरीय छाननी समितीने संचालक विजाभज, पुणे यांच्याकडे प्रस्ताव अग्रेषित करावे. सदर समितीने उत्तम नामांकित शाळांची छाननी करावी व त्यानुसार सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांनी विद्यार्थ्यांच्या व त्यांच्या पालकांच्या आवडीनुसार / प्राधान्यानुसार संबंधित विद्यार्थ्यांस नामांकित शाळेत इयता १ ली ते १२ वी मध्ये प्रवेश मिळवून द्यावा.

६. नामांकित शाळेच्या नियमानुसार विद्यार्थ्यांसाठी रेनकोट, भोजन, निवास खर्च, टयुशन फी, सुरक्षा अनामत, शिक्षण शुल्क इत्यार्देसाठी देय रक्कम संबंधित सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांच्यामार्फत संबंधित नामांकित निवासी शाळेत अदा करण्यात यावी. सदरचे शुल्क, संबंधित विद्यार्थी इयत्ता १२ वी पास होईपर्यंत देय राहील. मात्र सदर विद्यार्थी दरवर्षी उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहील. विद्यार्थी अनुत्तीर्ण झाल्यानंतर त्याला नामांकित शाळेतून काढून टाकण्यात यावे. विद्यार्थ्यांची देखभाल, शिक्षण, आरोग्य व प्रगती यांची संपूर्ण जबाबदारी संबंधीत नामांकित शाळेची राहील. सदर योजनेची योग्य अंमलबजावणी करून योजना सफल करण्याची जबाबदारी संबंधित सहाय्यक आयुक्त व प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण यांची राहील. समितीद्वारे नामांकित शाळांची अंतिम निवड झालेल्या शाळेबरोबर रीतसर करारनामा करण्यात यावा.

७. धनगर समाजाच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देणे या योजनेतर्गत शाळा निवड, निवासी व्यवस्था तसेच विद्यार्थ्यांना आवश्यक साहित्याचा पुरवठा या अनुषंगाने नामांकित शाळा निवडीसाठी खालील निकष निर्गमित करण्यात येत आहेत.

(अ) अनिवार्य निकष :-

(१) शाळाविषयक निकष-

१. शाळेमधील प्राचार्य /मुख्याध्यापक हे पूर्णवेळ असावेत.
२. नामांकित निवासी इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेतील किमान ९०% शिक्षकांचे (भाषा व क्रीडा विषयाचे शिक्षक वगळता) शिक्षण हे इंग्रजी माध्यमातूनच झालेले असावे. तसेच सर्व शिक्षक अर्हताप्राप्त असावेत. (सदर बाबतीत संबंधित शाळेचे मुख्याध्यापक/प्राचार्य यांनी प्रतिज्ञापत्र देणे अनिवार्य आहे.)
३. नामांकित निवासी इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेमधून इयत्ता दहावीच्या कमीत कमी तीन बँच उत्तीर्ण झालेल्या असाव्यात.
४. शाळेमध्ये प्रत्येक वर्ग तसेच अतिरिक्त तुकड्यांकरिता स्वतंत्र वर्गखोल्या असणे आवश्यक आहे.
५. प्रत्येक वर्गखोलीमध्ये विद्यार्थी पटसंख्येनुसार पुरेसे बँचेस आवश्यक आहेत.
६. शाळेमध्ये भौतीकशास्त्र, जीवशास्त्र व रसायनशास्त्र प्रयोगशाळा असाव्यात. तसेच सदर प्रयोगशाळांसाठी अर्हताप्राप्त प्रयोगशाळा सहाय्यक असावे.
७. शाळेमध्ये ग्रथांलय, संगणक प्रयोगशाळा, Sports Room, Music Room, Art Room इत्यादी करिता स्वतंत्र वर्गखोल्या असाव्यात.
८. शाळेच्या ग्रंथालयात किमान १०० पुस्तके असावीत व विद्यार्थी संख्या ५०० हून अधिक असल्यास जास्त असेल तर प्रती विद्यार्थी किमान २ पुस्तके असावीत.
९. संगणक प्रयोगशाळेत किमान २० संगणक (इंटरनेट व इतर अत्याधुनिक सुविधेसह) व ५ प्रिंटर पूर्णवेळ उपलब्ध असणे आवश्यक आहे.
१०. संगणक प्रयोगशाळेत पूर्णवेळ प्रशिक्षित संगणक तज्ज्ञ/प्रशिक्षक उपस्थित असणे आवश्यक आहे.
११. शाळेत पूर्णवेळ क्रीडा प्रशिक्षक, संगीत शिक्षक व कला शिक्षक असणे आवश्यक आहे.
१२. शाळेची इमारत, पटांगण, वसतीगृह व क्रिडांगणाचे क्षेत्रफल महानगरपालीका क्षेत्र/ जिल्हा स्तरीय शाळेसाठी २ एकर, नगरपंचायत/नगरपरिषद स्तरावरील शाळेसाठी ३ एकर व ग्रामीण क्षेत्रासाठी ४ एकर असावे.
१३. शाळेच्या शैक्षणिक संकुलाची इमारत व वसतिगृह इमारत या दोन वेगवेगळ्या इमारती असाव्यात.
१४. शाळेमध्ये सांस्कृतिक कार्यक्रमासाठी विद्यार्थी संख्येनुसार पुरेशा क्षमतेचे सांस्कृतिक सभागृह असावे.
१५. शाळेमध्ये कमीत कमी दोन डिजीटल क्लासरुम असाव्यात.
१६. शाळेमध्ये विद्यार्थ्याच्या आरोग्याच्या दृष्टीने पिण्याच्या पाण्यासाठी जल शुद्धीकरण यंत्र (water purifier) विद्यार्थी संख्येच्या प्रमाणात असावे.
१७. शाळेमध्ये कमीत कमी ५ क्रीडा प्रकार असणे आवश्यक असून, त्यापैकी कमीत कमी ४ मैदानी खेळ (Out Door Games) असावेत.
१८. शाळेमध्ये आजारी विद्यार्थ्यासाठी एक sick room असावी.
१९. विद्यार्थ्याच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने शाळेमध्ये CCTV cameras असावेत.
२०. नामांकित योजनेअंतर्गत निवडलेल्या विद्यार्थ्यासाठी स्वतंत्र तुकडी न करता इतर विद्यार्थ्यांसोबत शिक्षण देण्यात येत असावे.

२१. शाळेमध्ये विद्यार्थ्यांच्या व पालकांच्या तक्रार निवारणासाठी तक्रार निवारण व्यवस्था असावी.

२२. शाळेमध्ये प्रत्येक मजल्यावर २० विद्यार्थ्यांमागे एक स्वच्छतागृह असावे.

(२) वसतिगृहविषयक निकष -

१. विद्यार्थी व विद्यार्थिनीसाठी शक्यतो निवासाची व्यवस्था स्वतंत्र इमारतीमध्ये असावी. एकाच इमारतीमध्ये निवास व्यवस्था असल्यास विद्यार्थी व विद्यार्थिनीसाठी स्वतंत्र पक्क्या स्वरूपाचे विभाजक (partition) असावे व जाण्या-येण्यासाठी स्वतंत्र प्रवेशद्वार असावे.
२. वसतिगृहातील मेसमधील किचन अन्न व औषध प्रशासन (FDA) व अग्निशामक विभागाकडून प्रमाणित केलेले असावे.
३. वसतिगृहातील मेसमधील भोजन कक्षामध्ये dinning table व खुर्च्या असाव्यात.
४. वसतिगृहामध्ये विद्यार्थ्यांसाठी TV व वाचन साहित्याने युक्त असा common hall असावा.
५. वसतिगृहातील मेसमध्ये विद्यार्थ्यांना हात धुण्यासाठी प्रती १५ विद्यार्थ्यांमागे एक wash basin उपलब्ध असावे.
६. वसतिगृहामध्ये विद्यार्थिनींच्या आरोग्याच्या दृष्टीने मोफत सॅनिटरी पॅड पुरवठा करण्यात यावा व सॅनिटरी पॅडची विल्हेवाट लावण्याकरिता Incinerator असावे.
७. वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांच्या शयन कक्षात प्रती विद्यार्थी किमान २४ चौ.फुट इतके चटई क्षेत्र उपलब्ध असावे.
८. प्रत्येक विद्यार्थ्यांसाठी झोपण्यासाठी कॉट असावी.
९. वसतिगृहामध्ये प्रत्येक मजल्यावर प्रती २० विद्यार्थ्यांमागे एक स्नानगृह व स्वच्छतागृह असावे.
१०. वसतिगृहामध्ये आजारी विद्यार्थ्यांसाठी एक sick room असावी. तसेच २४ तास नर्स उपलब्ध असावी. त्याचप्रमाणे सदर ठिकाणी प्रथमोपचाराच्या सर्व सोयी उपलब्ध असाव्यात.
११. विद्यार्थ्यांना पालकासोबत संपर्क करण्यासाठी मुलांच्या तसेच मुलींच्या वसतीगृहात कमीत कमी ३ Landline/Mobile असावेत.
१२. विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने वसतीगृहामध्ये CCTV cameras असावेत.
१३. वसतीगृहामध्ये मुलींसाठी १ व मुलांसाठी १ असे एकूण दोन चौकीदार असणे आवश्यक आहे.
१४. वसतीगृहामध्ये विद्यार्थ्यांना आंघोळीसाठी गरम पाणी असणे आवश्यक आहे.
१५. वसतीगृहात चोवीस तास पाणीपुरवठ्याची व्यवस्था असावी.

(३) विद्यार्थी विषयक बाबी :-

नामांकित शाळेत त्या शाळेकडे पाठविण्यात आलेल्या प्रत्येक विद्यार्थ्याना खालील नामांकित बँन्डच्या बाबी पुरविणे बंधनकारक आहे.

अ.क्र	वस्तुचे नाव	खरेदी करावयाचे नग
	अ) स्वच्छता प्रसाधणे :-	
१	आंघोळीचा साबण (किमान १०० ग्रॅम)	१ (प्रती माह प्रमाणे)
२	कपडे धुण्याचा साबण (किमान १०० ग्रॅम)	४ (प्रती माह प्रमाणे)
३	खोबरेल तेल (किमान १०० मिली)	१ (प्रती माह प्रमाणे)
४	टुथपेस्ट (किमान ५० ग्रॅम)	१ (प्रती माह प्रमाणे)
५	टूथब्रश	४ (वार्षिक)
६	कंगवा	२ (वार्षिक)
७	नेल कटर	२ (वार्षिक)
८	मुलींसाठी रीबन (जोड)	४ (वार्षिक)
९	सॅनिटरी नॅपकीन (१० पॅड प्रति पॅक)	प्रति महा १ पॅक
	ब) वैयक्तिक साहित्य :- (वार्षिक)	
१	शालेय गणवेश	२ संच
२	पी.टी. ड्रेस	१ संच
३	नाईट ड्रेस	२ संच
४	अंडर गारमेंट	२ संच
५	वुलन स्वेटर	१ संच
६	टॉवेल	२ संच
७	चप्पल	२ जोड
८	स्कूल शूज	२ जोड
९	स्पोर्ट शूज	१ जोड
१०	सॉक्स	२ जोड
	क) शालेय साहित्य व लेखन सामुग्री :-	
१	स्कुल बँग	१ नग
२	शालेय पुस्तके	
३	वह्या	
४	कंपास	
५	स्कैच पेन	
६	एचबी पेन्सिल	
७	खोड रबर	
८	शार्पनर	
९	प्लास्टिक फूट पट्टी	
१०	लिहण्याचा पॅड	
११	बॉलपेन	आवश्यकतेनुसार
१२	बॉलपेन रिफिल	आवश्यकतेनुसार

अ) साहित्याचे वाटप करताना सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण कार्यालयाचा प्रतिनिधी असणे बंधनकारक राहील. सहाय्यक आयुक्ताने वाटप केलेले साहित्य प्रमाणीत करून त्याबाबतचा शेरा भेट नोंदवहीत घ्यावा.

ब) नामांकित शाळेत काही साहित्य किंवा पूर्ण साहित्य वाटप न केल्यास पूर्ण वर्षाच्या देय रक्कमेच्या १० % रक्कम दंड म्हणून आकारण्यात येईल.

(४) आहार विषयक निकष-

विद्यार्थ्यांना नियमीतपणे दोन वेळा अल्पोपहार व दोन वेळा पुरेसे जेवण देण्यात यावे. अल्पोपहारामध्ये प्रत्येक दिवशी दुध व फळे यांचा समावेश असावा.

अ) सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण कार्यालयाने एका शैक्षणिक वर्षात किमान दोन वेळेस नामांकित शाळेस भेट देऊन विद्यार्थ्यांची उपस्थिती तपासणे बंधनकारक आहे व त्याबाबतचे प्रमाणपत्र सहाय्यक आयुक्त यांनी द्यावे. कोणत्याही परिस्थीतीत उपस्थित विद्यार्थ्यांपेक्षा जास्त रक्कम संबंधित नामांकित शाळेला जाणार नाही, याची जबाबदारी संबंधित सहाय्यक आयुक्त यांनी घ्यावी.

ब) सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांनी शाळेस भेट दिल्यानंतर या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या परिशिष्टाप्रमाणे सोयी सुविधा आहेत किंवा कसे याबाबत खातरजमा करून त्यानुषंगाने शाळा निवडीबाबतचे अभिप्राय नोंदवावेत.

क) सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षापासून धनगर समाजाच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देणे या योजनेतर्गत प्रस्ताव सादर केलेल्या शाळांची सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ मधील प्रपत्र-अ (१) व प्रपत्र-अ (२) आणि परिशिष्ट-ब मधील तपासणी प्रपत्रानुसार तपासणी करण्यात येऊन तेथील सोयी सुविधा व दर्जानुसार परिशिष्ट-क मधील निकषांच्या आधारे गुणांकन करून प्राप्त गुणानुसार शाळांना खालीलप्रमाणे शुल्क निर्धारीत करण्यात यावे.

अ.क्र.	एकूण गुण	प्रती विद्यार्थी मंजूर शुल्क (वार्षिक)
१.	८० किंवा त्यापेक्षा अधिक	रु.७०,०००/- किंवा प्रत्यक्ष फी यापैकी जे कमी असेल ते.
२.	७० ते ७९	रु.६०,०००/- किंवा प्रत्यक्ष फी यापैकी जे कमी असेल ते.
३.	६० ते ६९	रु.५०,०००/- किंवा प्रत्यक्ष फी यापैकी जे कमी असेल ते.
४.	६० पेक्षा कमी	६० पेक्षा कमी गुण प्राप्त झालेल्या शाळांचे प्रस्ताव अप्राप्त ठरतील.

परिशिष्ट - अ

प्रपत्र- अ (१) - शाळा विषयक अनिवार्य निकष.

प्रपत्र- अ (२) - वस्तीगृह विषयक अनिवार्य निकष.

परिशिष्ट - ब :- नामांकित निवासी इंग्रजी शाळा शुल्क निर्धारणकरिता तपासणी पत्रक.

परिशिष्ट - क : नामांकित निवासी इंग्रजी शाळा गुणांकन तक्ता.

८. नामांकित शाळांची तपासणी संबंधित सहाय्यक आयुक्त यांनी व्यक्तिशः करून त्याबाबतचा प्रस्ताव जिल्हास्तरीय समितीस सादर करावा. जिल्हास्तरीय समितीने प्राप्त प्रस्तावांच्या आधारे प्रत्येक शाळेचे गुणांकन करून सर्व संबंधित कागदपत्रांसह प्रस्ताव प्रमाणित करून संचालक विजाभज, पुणे यांच्याकडे सादर करावा. संचालक यांनी त्याच्या कार्यालयास प्राप्त प्रस्ताव (प्रादेशिक विभागनिहाय) शासनास विनाविलंब सादर करावेत.

९. तपासणी प्रपत्रातील (परिशिष्ट - ब) सविस्तर माहिती प्रतिज्ञापत्रावर संबंधित शाळेचे मुख्याध्यापक व संस्थाचालकांच्या स्वाक्षरीने प्रमाणित करून घेण्यात यावी. तसेच आवश्यक सर्व माहिती ऑनलाईन संगणक प्रणालीवर भरणे संबंधित संस्थेस / शाळेस बंधनकारक राहिल.

१०. सदर योजनेतर्गत नामांकित शाळांचे गुणांकन प्रत्येक वर्षी नवीन शैक्षणिक वर्ष सुरु होण्यापूर्वी करण्यात येईल. त्यानुसार त्या शैक्षणिक वर्षाकरीता देय शुल्क निश्चितीचा निर्णय शासन स्तरावर घेण्यात येईल.

११. उपरोक्त तपासणी अहवाल तसेच गुणांकनाची शासनामार्फत कधीही प्रत्यक्ष पडताळणी करण्यात येईल. सदर पडताळणीत माहितीमध्ये फरक दिसून आल्यास अथवा गुणांकन चुकीचे आढळून आल्यास त्यांची जबाबदारी संबंधित सहाय्यक आयुक्तांची राहिल. तसेच शाळेने चुकीची माहिती पुरविल्यास त्यांची मान्यता रद्द करून विहित नियमानुसार दंडात्मक / अन्य आवश्यक कारवाई करण्यात येईल.

१२. शाळेस प्राप्त गुणांकनानुसार उपरोक्त मंजुर मर्यादेत निश्चित शुल्क संबंधित शैक्षणिक वर्षासाठी लागू राहिल. संबंधित संस्थांबरोबर करण्यात येणाऱ्या करारनाम्यांमध्ये त्याप्रमाणे स्पष्ट उल्लेख करण्यात यावा.

१३. संचालक विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण संचालनालय, पुणे यांनी उपरोक्त योजना राबविण्यासाठी आवश्यक ती सर्व कार्यवाही तात्काळ करावी. सदर योजनेची अंमलबजावणी सर्व सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण यांचेमार्फत करण्यात येईल. प्रत्येक सहाय्यक आयुक्त किमान १०० विद्यार्थी दरवर्षी या योजनेसाठी निवड करून नामांकित शाळेत पाठवतील. सदर योजनेचे नियंत्रक अधिकारी म्हणून संचालक विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण संचालनालय पुणे व प्रादेशिक आयुक्त समाज कल्याण, यांनी पर्यवेक्षकीय अधिकारी म्हणून जबाबदारी पार पाडावी. सदर योजना सन २०१९-२०२० पासून पुढे चालू राहील. सदर योजनेसाठी अपेक्षित खर्च ५० कोटी आहे.

१४. सन २०१९ च्या जुलै महिन्यातील अतिरिक्त अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात धनगर समाज बांधवांच्या विकासासाठी विशेष कार्यक्रम राबविण्याकरिता २२२५ E ९३७ या लेखाशिर्षकाखाली रु.२५० कोटी एवढा निधी अर्थसंकल्पिय करण्यात आला आहे. त्यामुळे सन २०१९-२० या आर्थिक वर्षात सदर योजनेच्या अमंलबजावणीसाठी होणारा खर्च २२२५ E ९३७ या लेखाशिर्षकाखाली उपलब्ध होणाऱ्या निधीतून करण्यात यावा. दरम्यानच्या कालावधीत सदर योजनेसाठी नवीन लेखाशिर्षक घेवून १ एप्रिल, २०२० ते ३१ मार्च २०२१ या वित्तीय वर्षात होणारा खर्च नवीन लेखाशिर्षकासाठी उपलब्ध होणाऱ्या निधीतून करण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौ.सं.क्र.५०५/२०१९/व्यय-१४, दि.२०/०८/२०१९ अन्वये प्राप्त सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१९०९०४९५५४३२१२२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(रविंद्र गुरुव)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. मंत्री, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग यांचे खाजगी सचिव
४. मा. राज्यमंत्री विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग यांचे खाजगी सचिव.

५. अपर मुख्य सचिव, (वित्त विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
६. प्रधान सचिव, (शालेय शिक्षण विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक.
७. महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखापरिक्षा), मुंबई/नागपूर
८. संचालक विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण संचालनालय पुणे
९. प्रादेशिक आयुक्त समाज कल्याण नाशिक/नागपूर/अमरावती/ठाणे.
१०. सर्व सहाय्यक आयुक्त.
११. महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखापरिक्षा), मुंबई/नागपूर
१२. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
१३. निवडनस्ती

परिशिष्ट- अ.

प्रपत्र- अ (१)

१) शाळा विषयक अनिवार्य निकष :-

अ.क्र	अनिवार्य बाब	नामांकित शाळेमध्ये उपलब्ध सुविधा	
		आहे	नाही
१	शाळेमधील प्राचार्य/मुख्याध्यापक हे पूर्णवेळ आहेत का ?		
२	शाळेतील किमान १० टक्के शिक्षकांचे शिक्षण हे इंग्रजी माध्यमातून झाले आहे काय ? शाळेमधील शिक्षकांची शैक्षणिक अर्हता नियमानुसार आहे काय ?		
३	नामांकित निवासी इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेमधून इयत्ता दहावीच्या कमीत कमी तीन batch उत्तीर्ण झालेल्या आहेत का ?		
४	शाळेमध्ये प्रत्येक वर्ग तसेच अतिरिक्त तुकड्यांकरिता स्वतंत्र वर्गखोल्या आहेत का ?		
५	प्रत्येक वर्गखोलीमध्ये विद्यार्थी पटसंख्यानुसार बेंचेस आहेत का ?		
६	शाळेमध्ये भौतिकशास्त्र, जीवशास्त्र व रसायनशास्त्र प्रयोगशाळा आहेत का ? अहर्तार्प्राप्त प्रयोगशाळा सहाय्यक आहे का ?		
७	शाळेमध्ये ग्रंथालय, संगणक, sports room, music room, art room इ. साठी स्वतंत्र वर्गखोली आहे का ?		
८	शाळेच्या ग्रंथालयात किमान १०० पुस्तके आहेत काय ? विद्यार्थी संख्या ५०० हून अधिक असल्यास जास्त असेल तर प्रती विद्यार्थी किमान २ पुस्तके उपलब्ध आहेत काय ?		
९	संगणक कक्षात किमान २० संगणक (इंटरनेट व इतर अत्याधुनिक सुविधेसह) व ५ प्रिंटर उपलब्ध आहे का ?		
१०	सदर संगणक कक्षात पूर्णवेळ प्रशिक्षित संगणक तज्ज/प्रशिक्षक उपस्थित आहे का ?		
११	शाळेत पूर्णवेळ क्रीडा प्रशिक्षक, संगीत शिक्षक कला शिक्षक आहेत का ?		
१२	शाळेची इमारत, पटांगण, वसतीगृह व क्रिडांगणाचे क्षेत्रफळ महानगरपालीका क्षेत्र/ जिल्हा स्तरीय शाळेसाठी २ एकर, नगरपंचायत/नगरपरिषद स्तरावरील शाळेसाठी ३ एकर व ग्रामीण क्षेत्रासाठी ४ एकर आहे का ?		
१३	शाळेचे शैक्षणिक संकुलाची इमारत व वसतिगृह इमारत या दोन वेगवेगळ्या इमारती आहेत का ?		

१४	शाळेमध्ये सांस्कृतिक कार्यक्रमासाठी विद्यार्थी संख्येनुसार पुरेशा क्षमतेचे सांस्कृतिक सभागृह आहे का ?		
१५	शाळेमध्ये कमीत कमी दोन डिजिटल क्लासरुम आहेत का ?		
१६	शाळेमध्ये विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याच्या दृष्टीने पिण्याच्या पाण्यासाठी जल शुद्धीकरण यंत्र (water purifier) विद्यार्थी संख्येनुसार पुरेशा प्रमाणात आहे का ?		
१७	शाळेमध्ये कमीत कमी ५ क्रीडा प्रकार शिकविले जातात का ? त्यापैकी कमीत कमी ४ मैदानी खेळ आहेत का ?		
१८	शाळेमध्ये आजारी विद्यार्थ्यांसाठी एक sick room आहे का ?		
१९	शाळेमध्ये CCTV बसविण्यात आलेला आहे का ?		
२०	नामांकित योजनेंतर्गत निवडलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी स्वतंत्र तुकडी न करता इतर विद्यार्थ्यांसोबत शिक्षण देण्यात येत आहे का ?		
२१	शाळेमध्ये विद्यार्थ्यांच्या व पालकांच्या तक्रार निवारणासाठी तक्रार निवारण व्यवस्था आहे का ?		
२२	शाळेमध्ये प्रत्येक मजल्यावर २० विद्यार्थ्यांमागे एक स्वच्छतागृह आहे काय ?		

प्रपत्र - अ (२)

१. वस्तीगृह विषयक अनिवार्य निकष :-

अ.क्र	अनिवार्य बाब	नामांकित शाळेमध्ये उपलब्ध सुविधा	
		आहे	नाही
१	विद्यार्थी व विद्यार्थिनीसाठी शक्यतो निवासाची व्यवस्था स्वतंत्र इमारतीमध्ये आहे का ? एकाच इमारतीमध्ये निवास व्यवस्था असल्यास विद्यार्थी व विद्यार्थिनीसाठी स्वतंत्र पक्क्या स्वरूपाचे विभाजक (partition) आहे का ? तसेच जाण्या-येण्यासाठी स्वतंत्र प्रवेशद्वार आहे का ?		
२	वसतिगृहातील मेसमधील किचन अन्न व औषध प्रशासन (FDA) व अग्निशामक विभागाकडून मान्यता प्रमाणित आहे का ?		
३	वसतिगृहातील मेसमधील भोजन कक्षामध्ये dinning table व खुर्चा आहेत का ?		
४	वसतिगृहामध्ये विद्यार्थ्यासाठी TV व वाचन साहित्याने युक्त असा common hall आहेत का ?		
५	वसतिगृहातील मेसमध्ये विद्यार्थ्याना हात धुण्यासाठी प्रती १५ विद्यार्थ्यांमागे एक wash basin उपलब्ध आहे काय ?		
६	वसतिगृहामध्ये विद्यार्थिनीच्या आरोग्याच्या दृष्टीने सॅनिटरी पॅडची विल्हेवाट लावण्याकरिता Incinerator आहे काय ?		
७	वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांच्या शयन कक्षात प्रती विद्यार्थी किमान २४ चौ. फुट इतके चटई क्षेत्र उपलब्ध आहे का ?		
८	वसतीगृहामध्ये प्रत्येक विद्यार्थ्यासाठी झोपण्यासाठी कॉट आहे का ?		
९	वसतिगृहामध्ये प्रत्येक मजल्यावर प्रती २० विद्यार्थ्यांमागे एक स्नानगृह व स्वच्छतागृह आहे का ?		
१०	वसतिगृहामध्ये आजारी विद्यार्थ्यासाठी एक sick room आहे का ? तसेच २४ तास/अर्धवेळ प्रशिक्षित डॉक्टर किंवा नर्स उपलब्ध आहेत का ?		
११	मुलींच्या तसेच मुलांच्या वसतीगृहामध्ये विद्यार्थ्याना पालकांसोबत संपर्क करण्यासाठी कमीत कमी ३ Landline/Mobile आहेत का ?		
१२	शाळेमध्ये CCTV कॅमेरा बसविण्यात आलेला आहे का ?		
१३	शाळेमध्ये कमीत कमी दोन चौकीदार आहेत का ?		
१४	शाळेमध्ये विद्यार्थ्यांच्या आंघोळीसाठी गरम पाण्याची व्यवस्था आहे का ?		
१५	वसतीगृहात चोवीस तास पाणीपुरवळ्याची व्यवस्था आहे ?		

प्रपत्र अ (१) व (२) मधील बाबी या अनिवार्य आहेत. सबब या सर्व बाबींची पुर्तता होणे आवश्यक आहे. जर एखादया बाबीची पूर्तता न झाल्यास संबंधीत शाळा अपात्र ठरेल. अपात्र झालेल्या शाळेचे प्रपत्र (ब) व (क) भरण्याची आवश्यकता नाही.

प्रपत्र - ब

नामांकित निवासी इंग्रजी शाळा शुल्क निर्धारणकरिता तपासणी पत्रक

नामांकित निवासी इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेचे नांव व पूर्ण पता :-

संस्थेमार्फत सर्वसाधारण विद्यार्थ्यांकरिता आकारण्यात येणारी फी-निवासी/अनिवासी:-

अ) नामांकित निवासी इंग्रजी माध्यमाच्या इ.१० वी च्या आतापर्यंत पूर्ण झालेल्या बँचेस :-

ब) नामांकित शाळेस कोणत्या बोर्डाची मान्यता आहे ? एसएससी/सीबीएसई/आयसीएसई/अन्य :-

शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ मध्ये तुकडी निहाय विद्यार्थी संख्येबाबत (जनरल रजिस्टर नुसार) :-

Co-education असल्याबाबत खात्री करणे.

अ. क्र.	इयत्ता	मंजूर तुकडी	मंजूर क्षमता	एकूण प्रवेशित विद्यार्थी		एकूण प्रवेशित पैकी		एकूण निवासी पैकी	
				नामांकित योजनेतर्गत प्रवेशित विद्यार्थी	नामांकित योजनेतर प्रवेशित विद्यार्थी	निवासी	अनिवासी	नामांकित योजनेतर्गत प्रवेशित विद्यार्थी	नामांकित योजनेतर प्रवेशित विद्यार्थी
१	१ ली	अ							
		ब							
२	२ री	अ							
		ब							
३	३ री	अ							
		ब							
४	४ थी	अ							
		ब							
५	५ वी	अ							
		ब							
६	६ वी	अ							
		ब							
७	७ वी	अ							
		ब							
८	८ वी	अ							
		ब							
९	९ वी	अ							
		ब							
१०	१० वी	अ							
		ब							

५. नामांकित निवासी इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेतील शिक्षकांच्या शैक्षणिक अर्हतेबाबत :-

अ.क्र.	शिक्षकाचे नांव	शैक्षणिक पात्रता	शिकवीत असलेले विषय व वर्ग	इ. १० वी पर्यंत शिक्षणाचे अभ्यासक्रम	इ. १२ वी पर्यंतचे शिक्षणाचे अभ्यासक्रम
				CBSE/ ICSE Board	State Board
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					
१०					
११					

गोषवारा :-

अ. क्र.	शिक्षक प्रवर्ग	एकुण शिक्षक	इ. १० वी पर्यंत शिक्षणाचे अभ्यासक्रम		इ. १२ वी पर्यंतचे शिक्षणाचे अभ्यासक्रम	
			CBSE/ ICSE Board	State Board	CBSE/ ICSE Board	State Board
१.	मुख्याध्यापक					
२.	माध्यमिक शिक्षक					
३.	प्राथमिक शिक्षक					
४.	इतर					

६. इयत्ता १० वी निकालाबाबत :-

अ.क्र.	मागील ३ वर्ष	शेकडा निकाल
१	उदा.मार्च २०१६	
२	मार्च-२०१७	
३	मार्च-२०१८	
	सरासरी	

७. इयत्ता १२ वी निकालाबाबत :-

अ.क्र.	मागील ३ वर्ष	शेकडा निकाल
१	उदा.मार्च २०१६	
२	मार्च-२०१७	
३	मार्च-२०१८	
	सरासरी	

८. मागील शैक्षणिक वर्षात शिष्यवृत्ती/एनटीस/एमटीएस परिक्षेत राज्य स्तरावर प्राविण्य मिळविलेल्या विद्यार्थ्याची संख्या :-

अ.क्र.	परिक्षेचे नांव	इयत्ता	परिक्षेस बसलेले विद्यार्थी संख्या	प्राविण्य मिळविलेली विद्यार्थी संख्या
१	५ वी शिष्यवृत्ती			
२	८ वी शिष्यवृत्ती			
३	एनटीएस			
४	एमटीएस			
		एकूण		

९. शाळेमध्ये खालील उपक्रमांना शासनाची अधिकृत मान्यता आहे काय ?

अ.क्र.	उपक्रमाचे नांव	अधिकृत मान्यता आहे / नाही
१	एनसीसी	
२	स्काऊट	
३	गाईड	
४	एनएसएस	

१०. संस्थेच्या मालकीच्या शाळेकरिता उपलब्ध जागेबाबत :-

सदर माहिती ही फक्त शैक्षणिक प्रयोजनासाठी (शाळेय इमारत + पटांगण + वसतिगृह इमारत + क्रिडांगण) वापरात असलेल्या जागेबाबत असावी.

- अ) जागा - स्वमालकीची भाड्याची
- ब) १) शैक्षणिक जागेचे क्षेत्र :- महानगरपालिका/जिल्हास्तर/नगर परिषद/ नगर पंचायत/ग्रामीण
- २) शैक्षणिक जागेचे क्षेत्रफल (एकरमध्ये) -
- क) शाळेला पक्की संरक्षक भिंत - आहे / नाही.

११. अ) क्रिडांगणावर /शाळेमध्ये उपलब्ध सुविधा -

अ.क्र.	Indoor Games	Outdoor Games
१)		
२)		
३)		
४)		
५)		

१२. शाळेमध्ये उपलब्ध असलेल्या वर्ग खोल्यांबाबत (RCC बांधकाम केलेल्या वर्गखोल्या) :-

- * इयत्ता - शाळेमध्ये मंजूर इयत्ता उदा.१ ली ते १० वी, १ ली ते ५ वी
- * एकुण मंजूर तुकड्या - सर्व मंजूर तुकड्यांची एकत्रित संख्या -

अ.क्र.	इयत्ता	एकुण मंजूर तुकड्या	मंजूर भरण्याकरिता एकुण वर्ग खोल्यांची संख्या	प्रत्येक तुकडीस स्वतंत्र वर्गखोली आहे काय ?	सर्व वर्गात बेंचेस पुरेशी लाईट, फॅन इ. आहेत काय ?
१					

१३. शाळेमध्ये उपलब्ध स्वतंत्र संगणक कक्षाबाबत -

- अ) परिपूर्ण स्वतंत्र संगणक कक्ष - आहे /नाही
उदा.इंटरनेट, प्रिंटर, स्कॅनर इ.
- ब) असल्यास चालू संगणकाची संख्या -
- क) किती संगणकास इंटरनेट सुविधा सुरु आहे.

१४. शाळेमध्ये उपलब्ध असलेल्या प्रयोगशाळेबाबत (भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र व जीवशास्त्रकरिता स्वतंत्र प्रयोगशाळा आवश्यक)

- अ) विषयनिहाय स्वतंत्र प्रयोगशाळा - आहे नाही
- ब) असल्यास प्रत्येक विषयाच्या प्रयोगशाळेचे क्षेत्रफळ - (किमान १५० चौ.फूट) -

१)	भौतिकशास्त्र	चौ.फूट
२)	जीवशास्त्र	चौ.फूट
३)	रसायनशास्त्र	चौ.फूट

१५. शाळेमध्ये असलेल्या स्वतंत्र ग्रंथालयाबाबत

अ) ग्रंथालयात असलेल्या पुस्तकांची संख्या -

- ब) ग्रंथालयाचे क्षेत्रफळ -
(किमान २०० चौ.फूट व फर्निचरसह) चौ.फूट

१६. शाळेमध्ये विद्यार्थी संख्येच्या प्रमाणात पात्रताधारक क्रिडा शिक्षकांची संख्या -

१७. शाळेमार्फत मासिक/त्रैमासिक /सहामाही/वार्षिक मासिक (मँगडिन) प्रसिद्ध होते काय?

होय नाही

असल्यास, प्रसिध्दीची वारंवारता नमूद करावी.

१८. अ) शाळेमध्ये सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येते काय,

होय नाही

(असल्यास, सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे स्वरूप व त्याबाबत संक्षिप्त माहिती.)

ब) मागील ३ शैक्षणिक वर्षात शैक्षणिक सहलीचे आयोजन केले होते काय ?

होय नाही

क) वर्षनिहाय शैक्षणिक सहलीचे ठिकाण, प्रयोजन याबाबत माहिती नमुद करावी.

१९. शाळेमधील निवास व्यवस्थेबाबत :-

अ) एकूण निवासी इमारतींचे चटई क्षेत्रफळ व निवासी विद्यार्थी संख्या.

	वसतिगृहाचे चटई क्षेत्रफळ (Carpet area)	सध्या निवासी विद्यार्थी संख्या	सध्या वापरात असलेले चटई क्षेत्रफळ	शिल्क चटई क्षेत्रफळ	शिल्क चटई क्षेत्रफळ नुसार देय विद्यार्थी संख्या
मुले					
मुली					
एकूण					

२०. शाळेतील विद्यार्थ्यांकरिता पूर्णवेळ (निवासी) वैद्यकीय सेवा उपलब्ध आहे काय ?

अ) डॉक्टर (किमान MBBS / BAMS) होय नाही

ब) रुग्णवाहिका होय नाही

२५. कपड धुलाइ करण्यासाठा वाशग माशनचा प्रकार.

अ) जम्बा वाराण मारान ल्लय न्नल

ब) धरगुता वापराचा वाराशग माझान हाय नाहा

२२. इयत्ता १ लो त ४ था च्या विद्यार्थ्याच दख्खभाल करण्यासाठी नमण्यात आलल्या काळजावाहु श्री (आया) ची संख्येचे प्रमाण.

विद्यार्थी संख्या : काळजीवाहू खी (आया) संख्या

२३. Incinerator ची संख्या.
२४. वसतिगृहातील चौकीदारांची संख्या.
२५. इ. ५ वी तील व त्यापेक्षा वरच्या विद्यार्थ्यांकडून शाळेबाबतची प्रतिक्रिया (Feedback) घेण्यांत यावी.

(याबाबत आयुक्तांना आवश्यकता वाटल्यास त्यांनी नमुना तयार करून त्यामध्ये माहिती घ्यावी.)

*****

प्रपत्र - क
नामांकित निवासी इंग्रजी शाळा गुणांकन तक्ता

(एकूण गुण - १००)

१. नामांकित निवासी इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेचे नाव व पूर्ण पत्ता -

२. संस्थेचे पूर्ण नाव व पत्ता :-

३. शाळा चालविण्याचा अनुभव

	२० वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक	१५ ते १९ वर्ष	१३ ते १५	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	२	१	

४. महिला शिक्षकांची संख्या

	५० टक्के पेक्षा अधिक	३१ ते ५० टक्के	३० टक्के पेक्षा कमी	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	१	०	

५. इयत्ता १०वी च्या आतापर्यंत पूर्ण झालेल्या बँचेस

	१० किंवा त्यापेक्षा अधिक	७ ते ९	५ ते ६	३ ते ४	मिळालेले गुण
गुणांकन	५	४	३	२	

६. Main-Streaming साठी विद्यार्थी संख्या

	एकूण प्रवेशित विद्यार्थ्यांपैकी ५०% पेक्षा जास्त नामांकित योजनेतर विद्यार्थी असल्यास	एकूण प्रवेशित विद्यार्थ्यांपैकी ५०% पेक्षा नामांकित योजनेतर विद्यार्थी कमी असल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	१०	०	

	एकूण निवासी विद्यार्थ्यांपैकी ५०% पेक्षा जास्त नामांकित योजनेतर विद्यार्थी असल्यास	एकूण निवासी विद्यार्थ्यांपैकी ५०% पेक्षा नामांकित योजनेतर विद्यार्थी कमी असल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	१०	०	

७. १० वी चा मागील ३ वर्षाचा सरासरी निकाल

	११ % पेक्षा अधिक	८१ ते ९० %	७१ ते ८० %	७० % पेक्षा कमी	मिळालेले गुण
गुणांकन	९	६	२	०	

८. १२ वी चा मागील ३ वर्षाचा सरासरी निकाल

	११ % पेक्षा अधिक	८१ ते ९० %	७१ ते ८० %	७० % पेक्षा कमी	मिळालेले गुण
गुणांकन	७	५	२	०	

९. मागील शैक्षणिक वर्षात शिष्यवृत्ती/ एनटीएस / एमटीएस परीक्षेत राज्यस्तरावर प्राविण्य मिळालेल्या विद्यार्थ्याची संख्या.

	१० किंवा १० पेक्षा अधिक	५ ते ९	१ ते ४	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	१	१/२	

१०. शाळेसाठी उपलब्ध जमिनीचे क्षेत्रफळ (इमारत+क्रीडांगण+वसतिगृह इ.)

अ. ग्रामीण क्षेत्र

	९.१ पेक्षा अधिक	७.१ ते ९एकर	५.१ ते ७ एकर	४ ते ५ एकर	मिळालेले गुण
गुणांकन	५	४	३	२	

आ. नगर परिषद/ नगर पंचायत क्षेत्र

	७.१ एकर पेक्षा अधिक	५.१ ते ७ एकर	४.१ ते ५ एकर	३ ते ४ एकर	मिळालेले गुण
गुणांकन	५	४	३	२	

इ. महानगरपालिका क्षेत्र

	५.१ एकर पेक्षा अधिक	४.१ ते ५ एकर	३.१ ते ४ एकर	२ ते ३ एकर	मिळालेले गुण
गुणांकन	५	४	३	२	

११. शाळेभोवती सरंक्षक भिंत

	असल्यास	नसल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	०	

१२. क्रीडांगणावर उपलब्ध सुविधा

	७ पेक्षा जास्त मैदानी खेळ प्रकार	५ ते ६ मैदानी खेळ प्रकार	४ मैदानी खेळ प्रकार	मिळालेले गुण
गुणांकन	४	३	१	

१३. शाळेत उपलब्ध संगणकांची संख्या (इंटरनेट, प्रिंटर इत्यादी सह)

	५० पेक्षा जास्त	३५ ते ४९	२० ते ३४	मिळालेले गुण
गुणांकन	४	३	२	

१४. ग्रंथालयातील पुस्तकांची संख्या

	प्रति विद्यार्थी ५ पेक्षा जास्त	प्रति विद्यार्थी ३-४	प्रति विद्यार्थी १-२	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	२	१	

१५. शाळेतील एकूण डिजिटल वर्ग

	४	३	२	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	२	१	

१६. भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र व जीवशास्त्र स्वतंत्र प्रयोगशाळा व प्रयोगशाळा सहाय्यक.

	आहेत	नाहीत	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	०	

१७. पूर्ण वेळ वैद्यकीय अधिकारी व सिक रुम.

	पूर्ण वेळ	अर्धवेळ परंतु दररोज भेट	नाही	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	१	०	

१८. विद्यार्थी : शिक्षक प्रमाण

	३० : १	३० : १ पेक्षा कमी	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	२	

१९. प्रशिक्षित क्रीडा शिक्षकांची संख्या

	२ किंवा त्यापेक्षा जास्त	किमान १ शिक्षक	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	१	

२०. चित्रकला, संगीत, कला यासाठी स्वतंत्र शिक्षक

	आहे	नाही	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	०	

२१. सर्व निवासी विद्यार्थ्यांचे कपडे वॉरिंग मशीन द्वारे धुण्यात येतात

	असल्यास	नसल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	०	

२२. लहान मुलांची (वर्ग १ ते ४) देखभाल करण्यासाठी काळजीवाहक शियांची संख्या

	१५ मुलांमागे १	१६ ते ३० मुलांमागे १	३० पेक्षा जास्त मुलांमागे १	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	२	०	

२३. Incinerator ची उपलब्धता

	असल्यास	नसल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	१	०	

२४. वस्तीगृहात २० विद्यार्थ्यांमागे १ या प्रमाणात प्रत्येक मजल्यावर शौचालय तसेच स्नानगृहाची उपलब्धतता

	असल्यास	नसल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	०	

२५. निवासी शिक्षक : विद्यार्थी प्रमाण

	१ : १००	१ : २०० व अधिक	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	१	

२६. शाळेची स्वतंत्र वेबसाईट

	असल्यास	नसल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	०	

२७. शाळेच्या इमारतीमध्ये २० विद्यार्थ्यांमागे एक याप्रमाणात प्रत्येक मजल्यावर शौचालय उपलब्धता.

	असल्यास	नसल्यास	मिळालेले गुण
गुणांकन	२	०	

२८. शाळेची शैक्षणिक गुणवत्ता

	अत्युष्कृष्ट	उत्कृष्ट	समाधानकारक	मिळालेले गुण
गुणांकन	३	२	१	

*****